

"Lungo Mare" (produkcija i prodaja elektroničke glazbe)

Pavlović, Karlo

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:616422>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

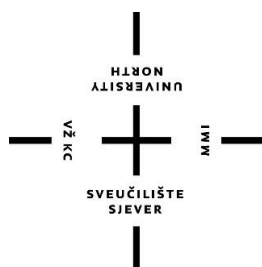
Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

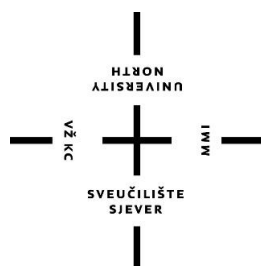
**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. 116/MED/2020

„Lungo Mare” (produkcija i prodaja elektroničke glazbe)

Karlo Pavlović 2674/336

Koprivnica, rujan 2020. godine

Sveučilište Sjever

Odjel za Umjetničke studije

Završni rad br. 116/MED/2020

„Lungo Mare” (produkcija i prodaja elektroničke glazbe)

Student

Karlo Pavlović 2674/336

Mentor

doc. art. Dubravko Kuhta

Koprivnica, rujan 2020. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL Odjel za umjetničke studije

STUDIJ preddiplomski sveučilišni studij Medijski dizajn

PRISTUPNIK Karlo Pavlović

MATIČNI BROJ 2674/336

DATUM 14.9.2020.

KOLEGIJ Oblikovanje Zvuka

NASLOV RADA „Lungo Mare”(produkcija i prodaja elektroničke glazbe)

NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU „Lungo Mare”(Producing and selling Electronic music)

MENTOR Dubravko Kuhta

ZVANJE doc. art.

ČLANOVI POVJERENSTVA

1. doc.art. Antun Franović - predsjednik
2. doc.art. Iva Matija Bitanga - član
3. doc.art. Dubravko Kuhta - član
4. doc.art.dr.sc. Mario Periša - zamjenski član
- 5.

Zadatak završnog rada

BROJ 116/MED/2020

OPIS

Komponiranje i produkcija muzike je segment umjetničke djelatnosti. Ali, produkcijom neke kompozicije ne završava cijeli proces. Kako bi umjetnik imao neku opipljivu korist od svoga uratka, potrebno je kompoziciju prezentirati javnosti, prodati je. Ovaj rad detaljno opisuje proces produkcije elektroničke muzike određenog žanra, njenu promociju i prodaju, te objašnjava jedan od načina kako proizvedeno djelo potpisati za željenu diskografsku kuću.

U radu je potrebno:

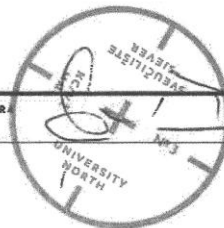
- kratko objasniti pojam elektroničke muzike i njezinih žanrova
- opisati i prikazati postupak produkcije elektroničke glazbe na primjeru kompozicije "Lungo Mare"
- opisati umjetničke i tehničke aspekte praktičnog dijela rada
- objasniti način odluke izbora određene izdavačke kuće i sam postupak suradnje
- iznijeti zaključak

ZADATAK URUČEN

14/9/2020

POTPIS MENTOR

SVEUČILIŠTE
SIEVER

PREDGOVOR

Elektronička glazba kao glavna tematika ovog završnog rada proizlazi iz velike ljubavi, strasti i zainteresiranosti prema glazbi, produkciji glazbe i prema DJ-iranju. Zahvaljujem mentoru doc. art. Dubravku Kuhti na prilici, povjerenju i podržavanju ove interesantne teme o kojoj sam uživao pisati.

30.08.2020., Pula

SAŽETAK

Najvažnije stavke i promišljanja ovoga završnog rada odnose se na razvitak i početak u glazbenoj industriji. Upoznavanje s raznim preprekama, ali i korisni savjeti o tome kako postići određeni cilj, kako savladati osnovne tehnike produciranja glazbe, kako svoju glazbu predstaviti bitnim ljudima, i kako ju na kraju prodati nekima od cijenjenih diskografskih kuća. Uz savjete nekih od najvećih glazbenika u alternativnoj glazbenoj industriji, u okviru ovoga rada se nastoje poduprijeti činjenice koje se iznose, te se nastoji olakšati prijenos informacija čitatelju.

Ključne riječi: DJ, softver, noćni klub, melodičnost, alternativno, disco, indie

Popis korištenih kratica: BPM - beats per minute (brzina pjesme), DAW - digital audio workstation (softver za produkciju glazbe i zvuka), DJ - disc jockey (osoba koja pušta glazbu)

SUMMARY

The most important points and reflections of this thesis relate to the development and starting up in the music industry. Getting acquainted with various obstacles, but also useful tips on how to achieve a certain goal, how to master the basic techniques of music production, how to present music to important people, and how to eventually sell it to respectable record labels. With advices from some of the greatest musicians in the alternative music industry, facts presented in this thesis are being supported, and information is being facilitated to the reader.

Keywords: DJ, software, night club, melodicity, alternative, disco, indie

SADRŽAJ

UVOD	1
1. O ELEKTRONIČKOJ GLAZBI	3
1.1 Žanrovi i podžanrovi	3
1.2 Klupska kultura	4
1.3 Regionalne scena.....	6
1.3 Revolucionarni glazbenici DJ industrije	9
1.4 Droga u elektroničkoj glazbi	10
2. DISKOGRAFSKA KUĆA.....	11
2.1 Utjecajne diskografske kuće.....	11
2.2 Osnove stvaranja i ugovor.....	15
2.3 Načini slanja i pripreme	16
3. OSNOVE PRODUKCIJE	19
3.1 Biranje softvera	19
3.2 Aranžman i kompozicija	20
3.3 Priprema za slanje	21
3.4 Mix	22
3.5 Jedinstveni zvuk	23
ZAKLJUČAK	25
LITERATURA.....	27
POPIS SLIKA	30

UVOD

Tematika ovog završnog rada temelji se na osnovama, produkciji i prodaji elektroničke glazbe. Kako odabrati kakvom se elektroničkom glazbom baviti, kako odabrati konkretnu diskografsku kuću i kako na kraju, potpisati ugovor s određenom diskografskom kućom? Elektroničke glazba je dugo prisutna i generalno se temelji na glazbi koja je u većini slučajeva osmišljena kao plesna i klupska glazba, glazba za pokret. Za početak, za osobu koja ima veliki interes u produkciju elektroničke glazbe, bilo bi najlogičnije da obrati posebnu pažnju na to kakvu glazbu sluša i kakvu glazbu pušta uživo, u slučaju da je već DJ, a želi se početi baviti i stvaranjem svoje vlastite glazbe. Slušanje glazbe je velika inspiracija i motivacija za samu produkciju glazbe, te se pojedinac temeljem onoga što sluša lako može i odlučiti kojim se stilom želi baviti u produkciji, barem okvirno. Nadalje, u nastavku će se nastojati pružiti informacije o elektroničkoj glazbi i njezinoj kulturi na svjetskoj, ali i na regionalnoj razini. Bit će govora o svim nužnim osnovama za dobar početak u glazbenoj produkcije, čak i za nekoga tko se smatra običnim ljubiteljem elektroničke glazbe, nekoga tko se nikad nije bavio DJ-iranjem ili produkcijom. Prolazit će se kroz osnove elektroničke glazbe, njezine žanrove i podžanrove, s dodatnim naglaskom na žanrove koje su melodičnijeg tipa (indie elektronika, nu / disco). Obradit će se tematika klupske kulture, noćnog života općenito, njegove dobre, ali i one lošije strane. Biti će riječi o se svjetskoj, ali i regionalnoj elektroničkoj sceni, o tome tko je zaslužan za njen razvoj i tko su inovatori balkanske elektroničke scene. Dotaknut će se tematika slanja glazbe određenim diskografske kućama, kako ih točno odabrati i na koji način im najbolje pristupiti. Kroz razne izvore i reference u nastavku, podupire se tematika ovoga rada, te mu se nastoji dati i određena težina uz navode i savjete nekih od najvećih svjetskih i regionalnih DJ-eva poput Dixona, Felvera, Vladimira Ivkovića i Kristijana Molnara. Kakav pristup imati pri slanju glazbe na etikete, kakav pristup imati na početku potencijalne karijere kao glazbenog producenta i DJ - a i kako pristupiti produkciji pjesme.

Moći će se pronaći informacije o raznim diskografskim kućama, onima koje su vodeće i onima koje su pomogle razviti melodičnu alternativnu scenu u elektroničkoj glazbi. Kroz razne intervjue, upoznat će se neki od ključnih glazbenika današnjice koji su zaslužni za revolucije u elektroničkoj glazbi kakva se danas poznaje. Određene teme u produkciji glazbe poduprijet će riječima vrhunskih glazbenika poput Perel, Johannesesa Alberta, Benjamina Fröhlicha. Nadalje, nastojat će se predstaviti razni načini i strategije osmišljene kako bi pomogle osobi da što lakše započne producirati vlastitu glazbu i da što lakše pristupi bitnim osobama za svoju karijeru. Istraživanje i sam rad pokušavaju prenijeti stečena iskustva kroz razne cjeline, poput pomoći u pronalasku vlastitog jedinstvenog zvuka, kako inteligentno iskoristiti sampleove, kako odabrati svoj softver, kako uopće pristupiti glazbenoj produkciji i kako pristupiti nekome s vlastitom glazbom. Vjerujem da je kvaliteta ovog rada i u adekvatnoj literaturi koja podupire teze koje se pokušavaju obraditi. Svjetski DJ-evi i producenti uz svoje naputke i savjete daju potvrdne informacije čitatelju i navode ga na ispravak vlastitih grešaka u radu, pomažući mu, nadam se, na putu ka uspjehu u svijetu glazbe.

1. O ELEKTRONIČKOJ GLAZBI

1.1 Žanrovi i podžanrovi

Elektronička glazba trenutno je vrlo popularna diljem svijeta. Glazbeni festivali i klubovi velika su atrakcija ljudima svih uzrasta već neko vrijeme. Kako je zapravo sve počelo? Kada se govori o elektroničkoj glazbi poput „Lungo Mare”, koja spada u melodičniji žanr Nu - Disca i indie elektronike, to je relativno manje slušan žanr naspram izrazite popularnosti koju nosi techno glazba. Ipak, kroz neko vrijeme, sporija, melankoličnija elektronička glazba postaje sve više i više primjećivana te se i sama publika širi, i pojavljuju se novi interesi za drugim žanrovima. Na tome se može zahvaliti konzistentnim pionirima ovog žanra poput Gerda Jansona, Romana Flügela, Âme, Dixon, Juana Macleana, Jennifer Cardini, Prins Thomasa, Red Axes i brojnih drugih. To je glazba koja se kreće od otprilike 100 do 122 bpma (beats per minute) što se u elektroničkoj glazbi smatra relativno sporim s obzirom da vodeći žanrovi poput techno i trance glazbe znaju imati od 130 do 150 bpma. Postoji vrlo česti način razmišljanja u elektroničkoj glazbi, a to je da su poželjniji brzi ritmovi glazbe i brža glazba općenito, nešto što je još poznato i kao „peak time track” što bi u prijevodu značilo "pjesma za vrhunac”. Upravo to je razlog zašto više ljudi naginje techno glazbi, zbog brzine i energije, zato jer se to danas povezuje s „energičnom pjesmom”. Međutim, „brzina” i „agresivnost” glazbe ne definiraju njenu snagu i energiju. Glazba u melodičnijim, sporijim, psihodeličnim i indie žanrovima elektronike je itekako postojana, samo što odašilje drugačiju ritmičnost. Psihodelični, sporiji, emotivni ritmovi su epiteti kojima se može krasiti sporija i melodičnija elektronička glazba.

Slika 1 Juan Maclean

Slika 2 Roman Flügel

Slika 3 Âme

1.2 Klupska kultura

Elektroničku glazbu se u današnje vrijeme povezuje a eksplozijom raznih glazbenih festivala u svim mogućim oblicima. Danas je teško naći državu koja nema barem neku formu glazbenih festivala. Balkan je vrlo popularna destinacija, i na ovim područjima može se istaknuti Exit Festival, Dimensions Festival, Outlook Festival i Ultra Europe festival kao pionire festivala koji svi imaju dugu kulturu i tradiciju, a nalaze se već dugi niz godina na ovim prostorima. Ono što zapravo elektroničku glazbu istinski povezuje s njenim istinskim obožavateljima su noćni klubovi. Na tome se može zahvaliti Berlinu, ali i ostatku njemačke kao kolijevkom techno glazbe i svih njezinih formi i varijanti. Klubovi poput Tresora, Berghaina i Panorama Bara te Robert Johnsona su neka od najistaknutijih mjesta za kvalitetan noćni provod u Berlinu i diljem Njemačke. Najpopularniji klub je ipak Berghain. Nalazi se u industrijskoj zgradi u Berlinu, te se dijeli na dva prostora: Berghain i Panorama Bar. Berghain je prostor više orijentiran ka techno zvuku i nešto jačoj glazbi, dok je Panorama Bar usmjeren na melodičnije podžanrove elektronike. Berghain je specifično mjesto iz puno razloga. Npr., zabranjeno je fotografiranje unutar prostora kluba te se nigdje na internetu zapravo ne mogu naći fotografije interijera. Također, zanimljiva stavka u vezi ovog noćnog kluba jest ta da zapravo nema svatko mogućnost ulaska. Zašto? Nitko zapravo ne zna odgovor na to pitanje, postoje razne pretpostavke i ideje, ali nikad od nikoga nije dobivena neka konkretna ideja koja bi stajala iza selekcije određenih ljudi za ulazak. Klub je svjetski poznat kao mjesto za legendaran noćni provod i svi pravi ljubitelji elektroničke glazbe znaju za njega. Kultni časopis i internetski portal koji se između ostaloga bavi i glazbenom tematikom „Rolling Stone” u svojem internetskom članku o Berghainu „Berghain: The Secretive, Sex - Fueled World of Techno's Coolest Club” pišu sljedeće o famoznom klubu: „Striktna politika o selekciji tko može proći kroz vrata kluba dijelom je namijenjena zaštititi Berghainovog alternativnog identiteta od pijanstva ili gaženja biznismena, ali u novije vrijeme i od poplave turista koju su preplavili Berlin. Dan danas Berghain posjećuje mnogo više ljudi koji pričaju engleski, španjolski ili talijanski, ne njemački.” [1]

Što je ljudima toliko privlačno vezano uz noćne klubove? Postoje razni noćni klubovi, od onih na Balkanu koji su više nekakav hibrid između "kafića" i "kluba", do pravih noćnih klubova epskih proporcija, gdje je interijer dizajniran i osmišljen za ples. Što čini dobar noćni klub? Sve pomalo. Iznimno bitna stavka je dobar zvučni sistem. Mnogo ljudi ide u klubove kako bi ili konzumirali alkohol ili drogu, ili upoznali potencijalne seksualne partnere. Njima zvučni sistem sigurno neće biti od pretjerane važnosti, to je vrlo čest fenomen na području Balkana. Međutim, među njima se ipak nađe i pokoji istinski ljubitelj glazbe, i ako mu je glazba na prvom mjestu, zasigurno će mu zvučni sistem biti od izrazite važnosti. Ljudi vole noćne klubove zbog atmosfere i euforije koja zrači, zbog kolektivnog veselja, mjesta na kojemu su svi zajedno i svi jedno, gdje svi osjećaju isto. Glazba pomaže u podizanju nivoa serotonina, odnosno hormona sreće, i kako to bolje iskusiti nego uživo, ispred svojeg omiljenog izvođača. Pravi klubovi koji drže status su mjesta koja već imaju određenu bazu obožavatelja, te se točno zna kakva publika dolazi u određeni noćni klub. Poanta ovakvog prostora je vrlo jednostavna u suštini : dobar provod, dobra atmosfera i naravno ples. Ples oslobađa, smanjuje osjećaj emocionalnog tereta koji svatko od nas nosi na svojim leđima, bar na kratak period vremena, i daje nevjerojatnu dozu sreće "direktno u srce". Na području Balkana, neki od kvalitetnijih klubova za dobar noćni provod su Aquarius i Masters u Zagrebu, 20/44 klub u Beogradu, Silver & Smoke u Sarajevu i Epicentar u Skopju.

Slika 4 Klub „Aquarius” u Zagrebu

1.3 Regionalne scena

Balkan bez ikakve sumnje ima brojne vrsne Djeve i glazbene producente. U Hrvatskoj se može istaknuti Petra Dundova kao apsolutnog pionira alternativne elektroničke scene u Hrvatskoj. Legendarni hrvatski portal „Klubska Scena” piše o Dundovu u svojem intervjuu: „Starosjedioc pulteva i vibrirajućih podova, glazbeni val jaše još od 1993. kada se publici predstavljao pod pseudonimom i zatim s bratom Šimunom osniva projekt Brother's Yard kojim je techno želio pretvoriti u metaforičke legiće, rastaviti ga na sastavne dijelove i ponovno sklopiti na nov način.” [2] Bez sumnje najdugovječniji producent na području Hrvatske sa brojnim izdanjima na raznim svjetskim etiketama. Producirajući i svirajući relevantan, melodičan i atraktivan techno, tražen je i bukiran za brojne klubove diljem svijeta. U intervjuu za Klusku Scenu, na pitanje „Kakav je osjećaj živjeti od onoga što voliš?” Petar je odlučno odgovorio: „Lijep je osjećaj baviti se profesionalno s nečim što voliš. Teško mi je iz ove perspektive zamisliti da bi se bavio nečim drugim. Međutim bilo je tu mnogo odricanja i mukotrpnog rada da bi se stvari posložile baš tako. U jednom trenutku čovjek se mora opredijeliti što želi raditi i za mene je to bila glazba. Da nisam postao glazbenik vjerojatno bih nastavio studirati elektrotehniku i danas bi se bavio informatikom.” [2] Netko koga se još može istaknuti kao ključnu figuru u razvoju elektroničke glazbe na područjima Hrvatske je naravno Marijan Felver, ili kako ga se još zna zvati „Doajen klupske scene”. Dugovječni DJ, rezident u Masters klubu, vrsni selektor i organizator jednog od najuspješnijih glazbenih događaja „Stereotip”, koji radi u suradnji sa svojim dugogodišnjim prijateljem i već spomenutim DJ-em svjetskih proporcija, Dixonom. U intervjuu za Dnevnik HR, Marijan govori o usporedbi scene nekad prije i danas: „Nisam jedan od onih koji misli da je nekada baš sve bilo bolje, jer sam se na dnevnoj bazi i tada i sada susretao s fantastičnom novom muzikom svih žanrova. A to mi je sve ovo vrijeme bilo i jeste najvažnije.” [3]

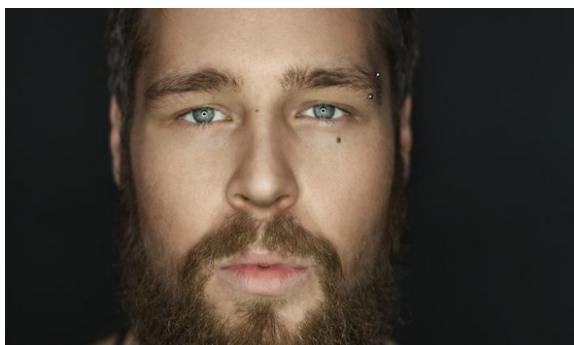

Slika 5 Petar Dundov

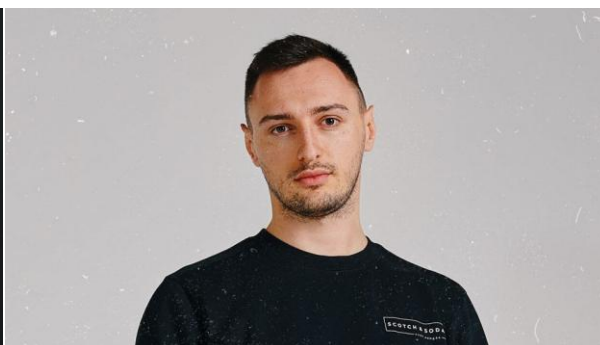

Slika 6 Marijan Felver

Kada se makne povećalo s Hrvatske, prelazimo u susjedstvo, u Srbiju. Srbija ima fantastičnu glazbenu scenu i mnoštvo odličnih izvođača i glazbenika. Jedan od najaktualnijih DJ - eva dolazi iz Beograda, i tko god sluša kvalitetnu, alternativnu elektroničku glazbu, čuo je za Kristijana Molnara. Relativno mladi DJ s vrhunskom glazbenom selekcijom i rezident legendarnog Beogradskog kluba 20/44, Molnar je također osnivač i voditelj Christallization radio emisije na kojoj su gostovali sjajni svjetski glazbenici poput Perel, Yør Kultura, Benjamin Fröhlich, Timothy Clerkin, Aera i brojni drugi. Široko je poznat po svojoj karizmi, bradi i glazbenoj selekciji bez žanrovskih opredjeljenja kroz cijelonoćne dj setove. Klubska scena intervjuira Beogradskog junaka i doznaje nešto više o njegovom pogledu na elektroničku glazbu: „Verujem da većina DJ-a voli i želi svirati cijelu noć. To je makar šest ili sedam sati puštanja glazbe, što znači da možeš puštati što god poželiš, odriješene ruke. Ne događa se u svakom klubu, što znači da to nećeš raditi baš bilo gdje. Imaš dovoljno vremena da zagriješ ljude, ali i sebe, da pogriješiš, da ispraviš grešku, da pustiš nešto što ti nije palo na pamet svih dana pred party. Veće su šanse da ljudi znaju zbog čega su došli pa se može dogoditi da zato dođu ranije. To je uvijek veliki plus, lakše ćeš ih ubaciti u svoj trip. Jednostavno, imaš cijelu noć da stvoriš party.” [4] Uz Kristijana Molnara, mora se izdvojiti i mladog umjetnika Nemanju Petkovića, publici poznatijega kao „Coeus”. Ovaj mladić je trenutno postigao nezamislive uspjehe na svjetskog glazbenoj sceni, potpisavši ugovor sa diskografskom kućom „Afterlife”, koju drži famozni DJ duo „Tale Of Us”. Izrazito talentirani Nemanja je velikom upornošću i trudom dotaknuo vrhunac glazbene industrije te u kratkom vremenskom roku, svirao diljem svijeta. Svirajući atraktivan melodičan techno i house, s naznakama na veličanstvene i epske melodije, Nemanja je u vrlo kratkom roku pokorio regionalnu, ali i svjetsku glazbenu scenu. Njegovu glazbu redovno puštaju velikani poput Solomuna, Tale Of Us, Dixona i Konstantina Sibolda, ima veliku podršku od domaće publike, i cijelog Balkana. Sigurno je da će Nemanja nastaviti uspješno graditi svoju karijeru.

Slika 7 Kristijan Molnar

Slika 8 Coeus

Svi ovi umjetnici se međusobno poštuju i „drže se skupa”, često kolaborirajući na različitim projektima. Kristijan Molnar i Felver su dugogodišnji prijatelji te se njih često može vidjeti u B2B izdanju, odnosno kako DJ - iraju zajedno. Još jedan vrsni DJ i selektor s područja Srbije kojeg valja spomenuti je Vladimir Ivković. Misteriozan je to umjetnik i vrlo jedinstven selektor čiji je talent prepoznat diljem svijeta. Vlasnik diskografske kuće „Offen Music” kroz koju izražava svoju umjetničku, glazbenu slobodu. U intervjuu za „el Hype” magazin i internetski portal, na pitanje koji je njegov muzički kriterij, Vladimir je sažeto i jasno pojasnio: „Glazba mora rezonirati sa mnom i to je u osnovi glavni kriterij. Tako da mogu zamisliti da su sve pjesme iz posljednjih 35+ godina prilično točan odraz mog raspoloženja, razdoblja u mom životu i puno drugih stvari.” [5] Iako živi u Njemačkoj već kojih 27 godina, Vladimir je ostao inspiriran Jugoslavenskim new waveom, post punkom i psihodeličnim rockom. „Kolaps Jugoslavije je definitivno bio jedan od događaja koji je ostavio duboke tragove i stvorio nekakvu prizmu kroz koju vidim stvari i čujem glazbu. Ali Jugoslavija je ta ideja, koja je također imala važnu ulogu, neodvojivi dio mojeg identiteta. Sigurno moja glazba dolazi od tamo, ali to je osobna stvar, nije stvar u karijeri.” Govori Beogradski umjetnik o svojem doživljaju Jugoslavije i koliko je zapravo ona ostavila učinak na njegov fundamentalni doživljaj glazbe i dan danas.

Slika 9 Vladimir Ivković

1.3 Revolucionarni glazbenici DJ industrije

Kako elektronička glazba postaje sve popularnija, tako se i širi broj ljudi koji želi biti dio nje, ne samo kao publika već i kao DJ-evi ili producenti. Međutim, posebna važnost se naravno pridaje pionirima i revolucionarnim glazbenicima koji su zaslužni za alternativnu elektroničku scenu koja se danas poštuje i sluša. Spomenuti Berghain klub ima već spomenuta dva prostora, Berghain i Panorama Bar. Berghain je prostor koji je više orijentiran na techno glazbu, dok je Panorama Bar okrenut ka melodičnijim i nešto sporijim ritmovima. Berghain su krasila i redovno krasi svjetska DJ imena poput Marcela Dettmana, Ben Clocka, Lena Fackia, dok rasplesanu publiku Panorama Bara vode izvođači poput Gerda Jansona, Âme, Massimiliano Pagliara, Jennifer Cardini i brojni drugi. Svi oni vode današnju alternativnu elektroničku scenu, postavljajući trendove i novitete konstantno. Mnogi od nabrojanih izvođača vode vlastite diskografske kuće koje izdaju glazbu po njihovom ukusu i odabiru. Svatko od njih odašilja jedinstveni pogled na alternativnu scenu elektroničke glazbe. Jennifer Cardini sa svoje dvije etikete, Correspondant, koja predstavlja nu - disco / indie zvuk elektroničke, i Dischi Autunno, koja predstavlja više retro / disco, underground zvuk. Gerd Janson kao apsolutni junak disco / house glazbe, sa svojom diskografskom kućom Running Back, osvojio je uši brojnih obožavatelja melodičnije elektroničke glazbe. DJ-evi Âme i Dixon su pokrenuli diskografsku kuću Innervisions i promijenili standardni zvuk elektroničke u Berlinu. U vrlo interesantnom intervjuu objavljenom na stranici SSENSE, inače tvrtkom koja se bavi proizvodnjom ulične i luksuzne robe. Timo Feldhaus doznaje nešto više o misterioznoj ličnosti Dixona. Osim razgovora o najdražim modnim dizajnerima i odjeći, otkrivaju se tu još neki detalji o životu uspješnog glazbenika: „Svirao sam house set tijekom jedne od onih brutalnih industrijskih večeri i bilo je jasno da to radim posljednji put u tom određenom kontekstu. Nisam se baš dobro uklopio kada sam počeo svirati u legendarnom Berlinskom klubu WMF. Danas je apsolutno nevjerojatno svirati u Berghainu / Panorama Baru, ali nitko neće reći da sam zbilja dio toga. Osjećao sam se izdvojeno od ostatka jako dugo vremena, u lošem smislu. Ali u određenom trenutku sam shvatio da to znači da samo trebam raditi nešto svoje.” [6]

1.4 Droga u elektroničkoj glazbi

Glazba nema granica i vrlo je kreativna forma umjetnosti. Kada se govori o elektroničkoj glazbi, ljudi imaju česte tendencije pomisliti na nešto što je "dosadno" ili nešto što ima "previše repetitive", a nešto što se najčešće povezuje sa elektroničkom glazbom, su psihoaktivne supstance i droga općenito. Droge i glazba općenito imaju dugu povijest i može se reći „tradiciju“, pa isto vrijedi i za elektroničku glazbu. Što veže elektroničku glazbu sa psihoaktivnim supstancama i zašto je to vrlo učestali fenomen? „National Rehabs Directory” piše vrlo interesantan internetski članak „The State Of Drugs In Electronic Music” i precizno ukazuju: „Pa, elektronička muzika zaista je odjeknula sredinom 1990 - ih. Imali ste Madonnu potiskujući za slatki zvuk sintetizirane glazbe. Imali ste Bjork koja je radila svoje uobičajene lude stvari. Elektronika je postala kul i tako ju je slijedila mlada publika koja je tradicionalno imala više novaca za trošenje i iskrenu žud za pobunom. Droga je postala dio scene - toliko da je bilo očekivano od Vas da ako odete na koncert elektroničke glazbe, da ćete konzumirati nešto ilegalno. Čak i sada, elektronika je povezana sa drogama.” [7] Zašto se glazba, u ovom slučaju elektronička, povezuje s drogom poput onih psihodelične prirode, kao što su ekstazi, MDMA, psilocibinske gljive ali i narkotici poput kokaina, speeda i slično. Psihodelične droge imaju svrhu pojačati osjećaj svih čutila i općenito određeni osjećaj euforije dok se sluša glazba uživo. Sjajan članak "Electronic Dance Music's Love Affair With Ecstasy" na portalu "The Atlantic", novinar P. Nash Jenkins govori o sljedećem: "Ako pogledate na kulturu elektroničke glazbe, ona se čini drugačija, više otvorenija i više prihvaća "ostale", više prihvaća gay ljude—kontra etos od "mi smo u ovome zajedno. " Rekao mi je dr. Rick Doblin, osnivač Multidisciplinarnog udruženja psihodeličnih studija (MAPS.) " U tome postoji spiritualni aspekt. Mnogima droga služi toj funkciji. Nešto je u osnovi korisno u tim zajedničkim plesnim zabavama." [8]

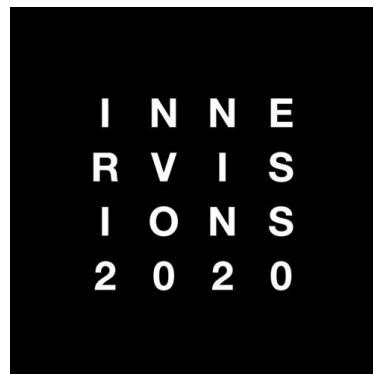
2. DISKOGRAFSKA KUĆA

2.1 Utjecajne diskografske kuće

U svijetu alternativne elektroničke glazbe postoji more diskografskih kuća. Često se sjajna glazba krije na onima koje su nešto manje popularne i koje drže do svojeg jedinstvenog glazbenog stila. No ipak, valja spomenuti neke od trenutno vodećih i najaktualnijih diskografskih kuća na elektroničkoj sceni. Već nekoliko puta spomenuti njemački junaci, Kristian Beyer i Frank Wiedemann (Âme) i Steffena Berkahna (Dixon) pokrenuli su svoju ekscentričnu etiketu „Innervisions” još davne 2005. godine kao pod - etiketu diskografske kuće „Sonar Kollektiv”. Neizmjereno popularna diskografska kuća Innervisions je na vrhu elektroničke glazbene scene već godinama. U članku kulturnog portala za elektroničku glazbu „Mixmag”, u svojem članku „10 Essential Innervisions Tracks” Patrick Hinton piše: „Innervisions su napunili 10 godina ovo ljeto. Kroz prošlo stoljeće, diskografska kuća imala je neopisiv utjecaj na globalnu house scenu. Njeni zvukovi su zavladao plesnim podijima svugdje od Meksika do Berlina, postavljajući šefove etikete Dixona i Âme (aka Frank Wiedemann i Kristian Beyer) među neke od najpopularnijih DJ-eva svijeta.” [9] Uz zvijezde Dixona i Âme i njihovu neponovljivu Innervisions kuću, zasigurno mjesto na listi zaslužuje Correspondant, kreativni eksport Jennifer Cardini. Neustrašivi francuska DJica i producentica, Cardini već dugi niz godina izdaje kvalitetnu glazbu na svojoj Correspondant etiketi. Kombinirajući žanrove indie elektronike i nu disca i dark disca, Jennifer se postavlja visoko na ljestvici popularnih i kvalitetnih DJeva u svijetu alternativne glazbene scene na područjima elektronike. Correspondant je vrlo tražena etiketa za glazbene producente diljem svijeta, gdje su muziku izdavali izvođači poput Juana Macleana, Red Axes, Romana Flugela i brojnih drugih. Uz Correspondant, Cardini vodi drugu etiketu Dischi Autunno, koja se više fokusira na disco / industrial stranu alternativne elektroničke glazbe, također izrazito uspješnu, uz izvođače poput Curses, Kendala, Zillas On Acid, Younger Than Me, Javi Redondo i tako dalje.

Slika 10 Jennifer Cardini

Slika 11 Innervisions Logo

Na portalu „Fifteen Questions” Jennifer odgovara na razna pitanja o tome kako slaže svoj DJ set, kako joj je izgledao prvi DJ set - up, a na pitanje kako bi opisala njezin pristup građenja DJ seta i koje su neke od karakteristika koje ju definiraju kao DJ-a, Jennifer je kazala: „Najvjerojatnije činjenica da nemam niti malo srama kod prelaženja sa jednog žanra na drugi. Ciljam na ludu vožnju energije i osjećaja. Potrošim puno vremena kod kuće u pokušavanju pronalaska konekcije između moje glazbene selekcije dok pokušavam zanemariti njezine kalupe i kategorije. Jedan od mojih starijih prijatelja mi je jednom rekao „ti sviraš house s energijom techna”. Mislim da je to točno.” [10] Objasnila je francuska glazbenica, međutim najbolji način da se nekoga doživi DJ-a i uvjeri se da vrijedi je uvijek, naravno uživo. Uz Correspondant i Innervisions, tu je i Disco Halal, gdje je između ostaloga izdana i pjesma Lungo Mare. Disco Halal je epska diskografska kuća pod vodstvom izraelskog DJ - i producenta Moscomana. Moscoman je po svojem distinktivnom stilu i produkciji, uvodeći nešto psihodeličnije ritmove srednjeg istoka na plesni podij. Na Disco Halal etiketi izdavala su neka od najatraktivnijih imena elektroničke scene poput Chaima, The Organisma, Trikka i brojnih drugih. Moscoman je trenutno jedan od cijenjenijih glazbenika na sceni elektroničke glazbe, i relativno nedavno izbacuje svoj novi LP album za englesku indie diskografsku kuću „Moshi Moshi Records” uz vrlo pozitivne reakcije. Moscoman je također pokrenuo „Singles Club” kao ekstenziju za Disco Halal, koja je fokusirana na mlađe umjetnike koji žele biti primijećeni od strane velikih DJeva, Lungo Mare je izdana kao Singles Club na Disco Halal.

Sjajan internetski portal usmjeren na alternativnu glazbenu scenu „Torture The Artist” u svojem intervjuu s izraelskim umjetnikom postavlja brojna interesantna pitanja, jedno od njih bilo je što Moscoman želi da publika iskusi tokom jednog od njegovih nastupa, gdje je on odgovorio: „Generalno pokušavam napraviti putovanje za sebe i većinu puta se samo iskreno nadam da će ga publika iskusiti sa mnom. Pokušavam opisati priču s glazbom koju sviram. Ponekad uspijem, a ponekad i ne. Pjesme koje su funkcionirale na jučerašnjem nastupu možda neće na današnjem, i zato pokušavam sagraditi novu priču svaku noć, i to interaktivnu, jer je publika glavni glumac.” [11] Diskografska kuća koja je imala veliki učinak na glazbenu scenu, i koja ima zavidan popis izvođača je definitivno Permanent Vacation. Njemačka diskografska kuća pod vodstvom legendarnog Benjamin Fröhlich i TB (Tom Biolya), Permanent Vacation predstavlja najkvalitetnije house i disco zvukove svih razmjera, ne ostavljajući ni jedno područje prazno. Uz izdanja umjetnika poput Johna Talabota, Pionala, Alana Dixona, Coloraya, Zombies In Miami, Fort Romeaua, Sasche Funkea i Yør Kulture, izdaju maksimalnu kvalitetu za uši pravih obožavatelja avangardne house glazbe. Dok TB više drži svoj identitet i personu u sjeni, novinari s portala Torture The Artist intervjuirao je mrvicu manje povučenog Benjamin Fröhlich i doznali nešto više o diskografskoj kući Permanent Vacation: „Iako sam DJ-irao kao Benjamin Fröhlich već neko vrijeme, izdavanje muzike dok sviram je dosta novo za mene. Ali sam sretan što imam Permanent Vacation kao platformu i ne moram tražiti neku novu diskografsku kuću za svaki EP ili pjesmu koju želim izdati. Shvatio sam da volim kontrolirati stvari poput covera, datuma izdavanja ili koje pjesme će ići na finalni album. Možda ću jednoga dana odlučiti da želim prepustiti ovu moć u nečije druge oprezne ruke, ali za sada, Permanent Vacation čini sasvim dobar posao.” [12]

Slika 12 Benjamin Fröhlich

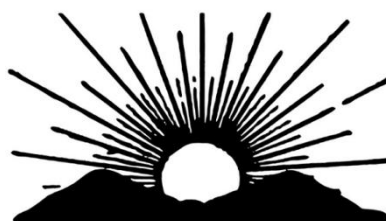
PERMANENT VACATION

Slika 13 Permanent Vacation logo

Osoba koju se nikako ne smije izostaviti u ovoj listi, je već spomenuti John Talabot. Talabot je revolucionarni virtuoz kada govorimo o modernoj house glazbi. S izdanjima na Permanent Vacation i na svojoj etiketi „Hivern Discs”, ovaj španjolski umjetnik nema namjeru zaustaviti se u šitenju kvalitetne glazbe sa svijetom tako brzo. John ima nekoliko još nekoliko umjetničkih projekata u kojima je većinom solo izvođač, Lost Scripts je jedan od njih. No, isto tako ima i sjajan projekt sa još jednim vrhunskim skandinavskim glazbenikom Alexom Bomanom, a kada zajedno udruže snage, zovu se Talaboman. John je na svoju diskografsku kuću Hivern Discs izbacivao i idalje izbacuje nevjerojatno inteligentnu glazbu od nekih od najkvalitetnijih izvođača na području eksperimentalnijeg housea, kao što je Steve Pepe ili Beesmunt Soundsystem. Talabot gradi svoju etiketu s maksimalnom pozornošću i bezuvjetno kvalitetnom, indie glazbom.

Slika 14 John Talabot

Slika 15 Hivern Discs logo

Festival elektroničke glazbe „Dekmantel” objavio je intervju sa španjolskim glazbenikom. U svojem razgovoru sa Talabotom, novinar Theo Kotz doznaje korisne informacije o misterioznom i poprilično povučenom kreativcu. John govori sljedeće o svojoj viziji njegove etikete Hivern Discs: „S diskografskom kućom sam prestao razmišljati što bi trebali izdavati, samo biram ono što mi se sviđa. Shvatio sam da su moje najdraže etikete na neki način rad dokumentacije. Jako sam ponosan da smo izdavali glazbu umjetnika s kojima smo povezani sa svih strana svijeta, ali pogotovo lokalnih ljudi koji tek počinju, i poslali su nam njihove prve pjesme.” [13]

2.2 Osnove stvaranja i ugovor

„Lungo Mare” je pjesma producirana još u veljači 2020. godine. Proces produkcije bio je uobičajen. Razno igranje u softveru kroz klavijature i bubnjeve. Većinom, pjesme koje najbolje zvuče su gotove u jednom danu, odnosno u nekoliko sati. Lungo Mare je bila jedna od njih. Od početka do kraja, napravljena je u svega 5 do 6 sati. Nakon finalizacije aranžmana kompozicije, pokrenuto je pretraživanje i "lov" za diskografskom kućom koja će prihvatiti ovu stvar. Najčešće, šalje se više stvari odjednom, ne jedna, kako bi se formirao potencijalan EP (Extended Play) odnosno mini album koji može imati 2 do čak i 5 pjesama. U moru diskografskih kuća, poslano je na berlinsku kuću Disco Halal koju drži izraelski producent i DJ Moscoman. Isti dan za nekoliko sati stigla je potvrda i Lungo Mare je prihvaćena i potpisana na diskografsku kuću Disco Halal sa datumom izdanja 1.5.2020. godine. Otprilike 20 dana nakon izdanja, Lungo Mare dosegla je 2. mjesto na Beatportovoj Indie Dance ljestvici. Ovaj, može se reći, veliki uspjeh ne bi bilo moguće ostvariti bez dvije ključne stavke, a to su: kvalitetna pjesma i kvalitetna diskografska kuća. Koliko je zapravo važno potpisati ugovor sa dobrom diskografskom kućom? Ovisi. Ovisi o tome što sam autor želi postići, no evidentno je da će pjesma doživjeti bolju promociju i bolji uspjeh uz neku relativno poznatiju i uspješniju diskografsku kuću. Nakon što se pjesma u potpunosti završi (aranžman, kompozicija i mixing) šalje se na diskografsku kuću. Kako se odlučuje gdje slati? Po stilu naravno. Pjesma koja je napravljena svakako pripada nekom određenom žanru ili podžanru. Lungo Mare je indie / disko inspirirana house pjesma za koju je definitivno odgovarao dom poput Disco Halal, a na kraju se ispostavilo da je pjesma prošla i više nego odlično, uz premijeru na BBC Radio 1.

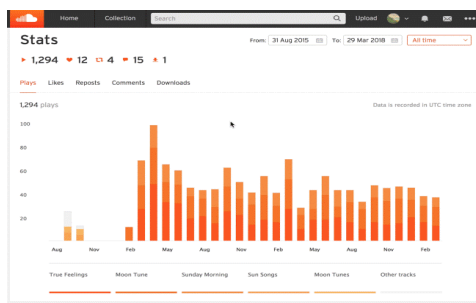
Slika 16 Disco Halal logo

Slika 17 Cover za Lungo Mare

2.3 Načini slanja i pripreme

Pristupiti diskografskoj kući može se na više načina. Jedan od klasičnih načina je pronaći određenu e - mail adresu diskografske kuće i slati tamo. Obično diskografske kuće traže glazbu u sljedećem obliku: Soundcloud link sa omogućenim direktnim skidanjem materijala. U većini slučajeva, ljudi neće pretjerano obraćati pozornost ako s njima nije podijeljen privatni link sa Soundcloud platforme. Zašto? Zato jer je Soundcloud najučinkovitiji način slanja svoje glazbe nekome, jer je brzo i vrlo jednostavno. Kada se nešto prebaci na Soundcloud, postoji opcija odabira privatnog ili javnog objavljivanja glazbe. Kada je neko autorsko djelo neobjavljeno i želi se slati na određenu diskografsku kuću, uvijek se stavlja "na privatno". Nakon toga se generira privatni link koji se šalje, uz mogućnost direktnog skidanja na računalo. To znači da će jedino osoba sa kojom je podijeljen link moći imati uvid u materijal na koji sam link i vodi. Neke od važnijih stavki su zabraniti prikaz broja puštanja i skidanja pjesme, u slučaju da osoba šalje na više diskografskih kuća odjednom, što je vrlo uobičajeno, jer nažalost, od mnogo njih se zapravo i ne dobiva nikakva povratna informacija. Soundcloud je djelomično i osmišljen upravo za ovakve stvari, za dijeljenje glazbe sa određenim biranim slušateljima. Dakle vrlo je bitno isključiti opciju „Display Stats“, koja sprječava da osoba sa kojom je podijeljen link vidi broj slušanja, skidanja i tako dalje. Diskografske kuće ne vole vidjeti mnogi broj preslušavanja ili skidanja glazbe koja im se šalje iz razloga što onda znaju da je podijeljena s više ljudi osim njih. Može im odgovarati glazba, ali razlog zašto ju neće htjeti je naprosto to što onda „nije napisana isključivo za njih“. Glazbu se uvijek treba slati u 320 kbps MP3 formatu, jer je to kvalitetan format audia, a ne zauzima puno prostora, za razliku od nekih drugih visoko kvalitetnih, radnih ili lossless formata za zvuk, poput WAV ili FLAC formata.

Slika 18 Soundcloud Stats prikaz

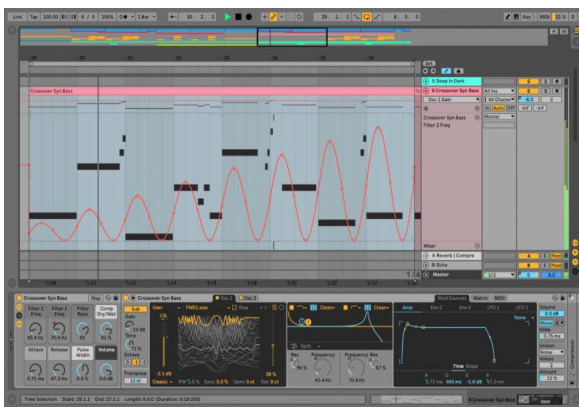
Bitna stavka kod slanja autorske glazbe jest pisanje i priprema kvalitetnog e - maila. To znači da e - mail mora biti sažet i jasan, nitko ne želi čitati eseje i bajke, dakle vrlo je važno sročiti najkraću i najbolju moguću poruku, uz privatan link na glazbu. Ako osoba ima iskustva s izdavanjem glazbe te je već prije izdavala glazbu na nekim etiketama, uvijek je poželjno na kraju same poruke napisati ime, i odmah do imena diskografsku kuću, na primjer: "Karlo, Disco Halal". Nije važno ako diskografska kuća nije "popularna", uvijek je dobro napisati kako bi se znalo da ovo nije prvi put da osoba šalje glazbu nekome, i da nije prvi put da pokušava izdati glazbu, dakle to daje određenu dozu profesionalnosti i iskustva. Najvažnija stavka je poslati GOTOV PROIZVOD. Riječ "demo" je skraćena od „demonstration“, odnosno demonstracije nečijeg autorskog rada. Ljudi sa odličnog portala „DJ Techtools“ su u svojem članku „How To Send Demos To Record Labels“ naveli sljedeće: „Neki producenti misle da je demo jedno minutni rez gotove pjesme, dok neki drugi misle da je demo prikaz pjesme koja je još u procesu produkcije, objasniti ćemo što zapravo znači „demo“. Demo je skraćeno za demonstracija - demonstracija najboljeg što možete uraditi” [14] To je dobro objašnjenje kako zapravo treba funkcionirati slanje autorske pjesme, u kontekstu kakav proizvod slati. Nikako nije poželjno slati glazbu kroz išta drugo osim službenih mail adresa, iako to nije pravilo. Lungo Mare je pjesma koja je poslana putem Facebook poruke, što se realno smatra neprofesionalnim, ali je u ovom slučaju "upalilo". Dakle, glazba se šalje putem e - maila, na službene adrese sa službenim, sažetim i jasnim porukama uz privatan Soundcloud link na glazbu sa obaveznom mogućnošću skidanja iste. Zašto je zapravo važno slati glazbu koja ima mogućnost direktnog skidanja na računalo? Ljudi koji drže diskografske kuće su i sami, u 99% slučajeva producenti i Dji, kojima je glavna potvrda da je glazba dobra, da je testiraju u klubu ili festivalu. Glazba je dakako subjektivna stvar, međutim ovdje se radi o glazbi klubske žanra, i potrebna je potvrda publike, nije dovoljno da se glazba naprosto samo „svidi“ DJ-u i producentu koji je vlasnik određene etikete.

Završena je sjajna pjesma, odličan mixing i odlična kompozicija. Dolazi na red slanje diskografskim kućama, proslijedi se svim omiljenim i popularnim etiketama, ali odgovori ne stižu niti nakon nekoliko mjeseci. Nažalost, vrlo tipična situacija svakog mladog producenta koji želi da ga poslušaju bitan par ušiju. Ovo je ipak vrlo zahtjevna industrija, i potrebno je jako puno strpljenja. Diskografske kuće visokog kalibra imaju svoj način funkcioniranja, i pošto su uhodane u ovu "igru", ipak im je u interesu promovirati već afirmirane umjetnike, jer na taj način zapravo promoviraju i sebe. Što ne znači da osoba zbog toga treba prestati slati na takve etikete, nipošto. Uvijek ima izuzetaka i generalno, ako je muzika odlična, sve je zapravo moguće. Ima mnogo primjera izvođača koji su potpisali ugovor sa velikom kućom, a da im je to bilo prvo izdavanje glazbe na tržištu. Naravno, takvih primjera nema mnogo, ali čim postoje, znači da nikada ne treba oklijevati i slati na što više diskografskih kuća, kako na one nešto manje, tako i na one sa visoko pozicioniranim statusom u industriji. Ono što je također od ključne važnosti je prikaz izvođača na društvenim stranicama. Što to znači? Ako se diskografska kuća zainteresira za glazbu, evidentno je da ono što će sljedeće napraviti je pretražiti glazbenikov „portfolio” online. To znači, službena Facebook i Instagram stranica, kakve objave dijeli sa publikom, tko je ciljana publika i da li je uopće i ima. Sjajan portal „Heroic Academy” u svojem članku „The unconventional guide to get signed by a record label” pomno navodi sljedeće: "Postavite profile pod svojim umjetničkim aliasom minimalno na Facebook, Twitter, YouTube i Soundcloud. Napravite svoje specifične URLove istima na svakoj stranici...dakle ako vam je www.facebook.com/thebestbandever, onda također trebete pokušavati staviti www.soundcloud.com/thebestbandever. Nakon toga, sve povežite sa linkovima. Svi vaši profili bi trebali imati linkove na profile na svim vašim stranicama, vašu osobnu internetsku stranicu i e - mail kontaktnu adresu. Ako već imate menadžera, možete zamijeniti vašu e - mail adresu s njegovom, a ako imate agente, trebati ćete staviti i njihove informacije također.” [15] Sjajne smjernice kojih se može držati te će sigurno pomoći u kontaktiranju omiljene diskografske kuće.

3. OSNOVE PRODUKCIJE

3.1 Biranje softvera

Priprema za početa u glazbenoj produkciji je uvijek izazovna. Za početak, osoba se mora odlučiti koji softver za produkciju odabrati. Računalni programi za glazbenu produkciju zovu se „DAW”, skraćeno od „digital audio workstation”. Neki od najkorištenijih softvera su: Ableton Live, Logic, Fruity Loops, Reason, Cubase, Studio One i tako dalje. Pjesma Lungo Mare producirana je od početka do kraja u Ableton Live DAWu. Da li je na kraju krajeva važno za koji se softver osoba odluči? Nije. Svaki softver ima istu namjenu, određenim ljudima će više odgovarati način rada u jednom, a nekim drugima će više pasati rad u ovom drugom. Najbolji način je uz istraživanje softvera, otkrivanje načina na koji funkcionira. Odlična preporuka je i pogledati pokoji video tutorial na YouTubeu, ima sjajnih uradaka koji svakako olakšavaju i savladavanju korištenja softvera, što je zasigurno najteži i najizazovniji dio cijele priče. Uz kupovinu odabranog programa, dolazi i mala knjižica sa instrukcijama uporabe. Mnogi će ovo ignorirati, jer se čini poprilično dosadno, ali je zapravo ključna stvar za početak. Na internetskom portalu „Renegade Producer” je to izraženo kao vrlo bitna stavka na samom ulasku u svijet glazbene produkcije. Ukazuju kako se to može činiti vrlo dosadnim i pretjeranim, ali apeliraju na čitanje knjižice instrukcija barem jedan put. Također navode da postoji mogućnost da će korišteni DAW imati određene funkcije koje osobi nisu od važnosti, primjerice „video editing”, tako da se njih može preskočiti i vratiti jednom kasnije kada to bude i ako to bude potrebno.” [16] Dakle najvažnija stvar je pristupiti softveru zainteresirano, čak i kada se dođe do nekog izazova koji se iz prve ne zna riješiti, treba dati sve od sebe i savladati barijeru.

Slika 19 Ableton Live 10 sučelje

Slika 20 Logic pro sučelje

3.2 Aranžman i kompozicija

Kada se postavlja novi projekt u željenom DAWu, pravo pitanje je kako započeti? Ovisno o tome kakav pristup određenoj osobi odgovara. Kao što je u početku navedeno, Lungo Mare započeta je uz programiranje bubnjeva, nakon bubnjeva igranje s klavijaturama i raznim automacijama u softveru. Za početak, prvo se može odrediti željeni BPM za pjesmu. BPM je brzina pjesme, skraćenica od BPM glasi "beats per minute", dakle ta stavka određuje brzinu pjesme. To se povezuje i sa samim žanrom kojim se osoba odlučuje baviti. Nakon postavljanja BPMa, može se početi raditi glazba. Najbolje je probati se igrati s raznim stvarima koje softver nudi, otkrivanje kako zapravo sam softver diše. Ableton primjerice, izgleda poprilično kompleksno u početku i potrebno je neko vrijeme da se savladaju osnove programa. Efektivan i progresivan način za započeti pjesmu je naprosto isprobavanje raznih klavijatura koje odabrani DAW nudi. Gotovo svi producenti koriste neku formu VST (virtual studio technology) koji im pomaže u kreativnosti, ali i u pronalasku željenog zvuka. Te stvari sve pomažu u dobivanju traženog zvuka, i samim time se i dobiva ideja o aranžmanu. Valja postaviti određen ritam, od nekoliko udaraljki. Bubnjevi su od izrazite važnosti u elektroničkoj glazbi, jer daju strukturu i ritam, koji je neophodan kada se radi o elektroničkoj glazbi, koja je većinski, plesne prirode. Kreiranje interesantne i originalne sekvence bubnjeva može već unaprijed definirati tek započetu pjesmu. Nakon toga, varijacije na udaraljke, neka se svakih 30 sekundi do 1 minute doda novi element, poput nekakvih perkusija ili sintizajzera. Jako je bitno graditi tenzije i imati snažan „groove” u elektroničkoj glazbi, jer zbog njene repetitivne prirode, prosječnom slušatelju će vrlo brzo dosaditi i poželjeti će slušati nešto novo. Kvalitetan internetski portal „Instructable circuits” u svojem članku pod nazivom "How to Create a Song Using Ableton” naglašava važnost isprobavanja raznih bubnjeva u softveru: „Morate pronaći zanimljive sampleove za vašu pjesmu. Oni se u Abletonu mogu naći s lijeve strane. Ima mnogo sampleova. Na početku će biti teško pronaći nove i kvalitetne sampleove jer baš i ne znate što zapravo tražite od samih sampleova. Međutim, ako već imate ideju kakve sampleove želite koristiti, upišite u tražilicu primjerice „bas bubanj”. Mnoge opcije će se pojaviti, jednostavno kliknite i isprobajte ponuđene zvukove.” [17]

3.3 Priprema za slanje

Kada je pjesma zapravo spremna za slanje diskografskim kućama? Kada je u potpunosti završena, što znači da je kompozicija i aranžman usavršen, ali isto tako da je pjesma dovoljno glasna kako bi DJ -evi i producenti kojima se šalje mogli isprobati na podiju. No prije nego se sve ovo napravi, potrebno je shvatiti jednu stvar. Svaki producent će se osjećati jako ponosno kada završi svoju prvu pjesmu. Da li je ta pjesma spremna za slanje? Nipošto. Zato što je to prva pjesma koju je neka osoba dovršila, ona nikako ne može zvučati dovoljno dobro za slanje na neku diskografsku kuću. Puno faktora ulazi u dobro produciranu pjesmu. Sama kompozicija, aranžman ali i glasnoća pjesme, odnosno „master” koji se teško može postići ako se producent ne bavi specifično mastering domenom glazbe. Jedna od najvažnijih stavki u ovom svijetu je strpljenje, biti će potrebno najmanje 2 godine da bi se počela raditi glazba koja počinje zvučati poput nečega profesionalnog, nečega što je prihvatljivo slati na diskografske kuće. Dakle, valja provoditi brojne sate, dane pa i godine pred računalom, savladavajući softver i sve njegove funkcije. Što više vremena se provede nad softverom, tim više znanja. Potrebno je znati samo jedan softver, naravno da osoba može učiti i neke nove ako joj je to u interesu, ali realno gledajući, savladavši jedan softver, otvaraju se brojna vrata u glazbenoj industriji. Jedna vrlo bitna stavka koju mnogi ljudi zanemaruju jest prilagoditi svoje odabire diskografskih kuća na one koje prezentiraju zvuk kakav osoba ima. Mnogo mladih producenata idealiziraju razne diskografske kuće i želja im je izdavati glazbu na njima, a recimo produciraju određeni zvuk koji tamo zapravo i ne pripada. Onda im nije jasno zašto ih te iste diskografske kuće ne žele, a upravo je stvar u „željenom zvuku” koji one traže, a producent ga nažalost, nema. Još jedan odličan savjet bi bio povezati se s ljudima koji drže diskografsku kuću, ne neki način. Kroz prijatelje koji možda poznaju nekoga s te diskografske kuće, to uvijek može biti vrlo korisno. „Pheek mix & mastering” firma koja se bavi mixanjem i masteriziranjem glazbe, u svojem članku „Sending demos to record labels as an „unsigned artist” pažljivo pojašnjavaju strategiju slanja glazbe: „Diskografske kuće žele glazbu koja odgovara zvuku etikete, i umjetnika koji odgovara njihovoj viziji, kako bi se pravilno predstavili i prodali.” [18]

3.4 Mix

Glazba može biti izvanredne kvalitete, ali jedna od važnijih stvari u konceptu dobre pjesme je upravo i mix. Što je zapravo mixing? Taj pojam je najlakše objasniti kao čist zvuk u pjesmi. Pojednostavljeno, to znači da svi elementi skupa moraju funkcionirati zajedno. Znači da bas bubanj može imati određenu snagu, sve zavisno o tome kakav stil i zvuk seželi postići, ali je bitno da taj bas bubanj ne zasjeni ostatak elemenata. Puno faktora ulazi u kvalitetan mix. Glasnoća je jako bitan faktor u ovom procesu. Svakako nije ugodno slušati pjesmu u kojoj je doboš jako glasan. Naravno, on može biti nešto glasniji od ostatka, jer se možda želi staviti nekakav naglasak na njega, ali sve ima svoje granice. Dakle, kontrola glasnoće i dobar balans su ključna stvar. Neki producenti bave se mixanjem na tehnički način, inženjeri zvuka znaju točno na koliko herca rezati doboš, ili bilo koji element. Ali sa druge strane, mnogi producenti nisu obrazovani ili učeni profesionalno, i postoji poslovice u glazbenoj industriji koja glasi: „If it sounds good, it is good.” [19] što u prijevodu znači: „Ako zvuči dobro, dobro je.” Izrekao ju je legendarni Duke Ellington, skladatelj i dirigent jazz glazbe. Rečenica se referira na to da se jednostavno može vjerovati zvuku, svojim ušima. Ako osoba ima smisla za glazbu, čuti će da nešto nije ili je u redu. Jedna jako dobra tehnika kako dobiti bolji i čišći mix u glazbi je imati određenu pjesmu kao referencu. Neku pjesmu koja zvuči odlično, i u sličnom je ili istom glazbenom stilu kao pjesma u procesu. Internetski portal „Hyperbits” u članku „Mixing & Mastering Electronic Music in 2020” pišu o važnosti korištenja pjesama kao referenci: „Naše uši se moraju oporaviti svako toliko. Mixanje bez pjesme za referencu je siguran način da se zbilja izgubite u vlastitom projektu. Od bolova u ušima do groznih odluka vezanih za mixanje, izbjegavanje pjesme za referencu je traženje nevolja. Još bolje, potrudite se nkad ne uzeti pauzu - ovo vaše uši provodi kroz kliničku formu mučenja i najčešće je prvi razlog zašto mixu nedostaje pravilna struktura glasnoće, i generalno nedostaje osjećaj profesionalizma i komercijalne održivosti.” [20]

3.5 Jedinstveni zvuk

Jedinstveni zvuk u glazbi, ili „Signature Sound” vrlo je važna stvar kod glazbenika. To predstavlja njihov prepoznatljivi stil u glazbi, ono po čemu se može prepoznati u glazbenom smislu. To mogu biti određene perkusije ili čak sličan zvuk sintisajzera. Važno je napomenuti da jedinstveni zvuk ne znači da svaka pjesma zvuči identično poput one druge, jer to je dokaz lijenosti i nekreativnosti, i to nije poželjno u glazbi. Bitno je imati određene slične elemente kako bi se stvorio jedinstveni osjećaj nečije glazbe. Široko poznati portal „Telekom Electronic Beats” priča o važnosti razvoja svojeg osobnog zvuka i stila s tri umjetnika: Perel, Ziúr i Johannesom Albertom. Perel, inače sjajan DJ, live act i producentica potpisana na DFA Records, dala je odličan uvid u svoj način razmišljanja kada se govori o razvoju osobnog i jedinstvenog zvuka u glazbi: „Nije svaki talentirani producent automatski i umjetnik. Ali mislim da se može postati umjetnikom ako uzmete vremena da saznate tko ste i što glazba zapravo znači za vas. Dakle razvijanje vašeg vlastitog zvuka znači opustiti se i na prvom mjestu, zabaviti se kroz glazbu. Ako to uspijete, ostalo će doći prirodno. To je više rasprava sa samim sobom nego s mašinama sa kojima radite. Može čak i biti spiritualno.” [21] S druge strane, house i disco DJ Johannes Albert ima sličan pristup, ali drugačiji za produkciju. Navodi sljedeće: „Kada započinjete sa pjesmom, odlučite koje instrumente želite koristiti. To vam pomaže da ne oduzimate vrijeme na traženje i pomaže da se fokusirate na najbitnije aspekte. Još dva druga pravila: ne postoje greške. Greške samo pomažu u učenju. I budite uporni. Držite se i nikada se nemojte prestati truditi. Postat ćete bolji i naći ćete svoj jedinstveni zvuk negdje na putu.” [21] Za kraj, eksperimentalna producentica Ziúr govori o važnosti slobode umjetnika, i kako se ne treba držati određenih restrikcija. „Ja osobno smatram interesantnim da se oslobodim od žanrova i restrikcija. Jer onda ne jurim za određenom estetikom. Volim miješati elemente, to je način za otkriti nove načine za raditi stvari, i kao posljedica, put prema vašem zvuku.” [21]

Slika 21 Perel

Slika 22 Johannes Albert

Slika 23 Ziúr

Ova tri umjetnika itekako imaju vrlo prepoznatljiv zvuk, točno se zna da je to njihova glazba. Neki od izvođača koji još imaju poprilično prepoznatljiv zvuk dolaze iz Mexica. Mexico je trenutno vrlo popularna destinacija kada govorimo o količini kvalitetne glazbe koja izlazi već neko vrijeme. Mateo González, poznatiji publici kao Theus Mago ili Bufi je jedan od najboljih primjera za to. Žanr koji se još popularno zove i „dark disco” iako takva terminologija ne leži svima. Theus Mago radi mračnu i psihodeličnu glazbu koja ima utjecaje iz disca, techna, housea i rocka. Vrlo svježe i novo za alternativnu scenu. Odličan hrvatski portal „Ratcat” je intervjuirao Theusa uoči njegovog nastupa u Šibeniku 2019. godine. Na pitanje što je Matora natjeralo da se iskuša u novom mračnom aliasu "Theus Mago", odgovorio je: „Tamo negdje 2015. godine pomalo mi je postao dosadan ‘nu-disco’ zvuk karakterističan za Bufija pa sam odlučio stvoriti novi, nešto ‘tamniji’ projekt pod utjecajem EBM-a (Electronic Body Music op.a), minimal wavea i techna. I tako je nastao Theus Mago. U međuvremenu su se oba projekta nastavila razvijati svaki za sebe i ponekad mi je teško razlikovati ih i odlučiti što je Bufi, a što Theus Mago. Pustio sam zato jednostavno glazbi da se razvija i da prirodno teče, bez ograničenja. Drugim riječima, Theus Mago nužno ne mora biti ‘mračan’, kao što ni Bufi nije nužno veseo ili radostan.” [22]

ZAKLJUČAK

Ovaj završni osmišljen je kao određena vrsta „tutoriala“ za ljude koji se žele dotaknuti tematike elektroničke glazbe. Nastojalo se pomno proći kroz upoznavanje s glazbenom scenom, njezinim pionirima, klupskim životom i svime onime što čini samu scenu alternativne glazbe. Nadam se da je čitatelju interesantno to što je rad osmišljen na način da bude od pomoći nekome tko se već na neki način bavi elektroničkom glazbom, bilo to kroz DJ -iranje ili kroz početak u glazbenoj produkciji. Isto tako, vjerujem da pročitati rad može biti od koristi i ljudima koje elektroničku glazbu zanima, te da će i oni ovdje pronaći neke korisne informacije kako da možda u budućnosti naprave korak dalje na svom putu uspjeha u glazbenoj industriji, koja je u suštini vrlo surova i teška. Uz puno rada i truda, malo sluha i prvenstveno uz jako puno ljubavi prema glazbi, osoba će uz ovih nekoliko korisnih informacija, moguće sebi olakšati težak put koji se pred njom nalazi. Od produkcijских osnova, do strategija pristupa diskografskim kućama, ovaj rad je i opis vlastitog iskustva na putu ka potencijalnom uspjehu na glazbenoj sceni.

U Koprivnici, 1. listopada 2020.

Potpis:

**IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU**

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, Karlo Pavlović (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom „Lungo Mare“ (produkcija i prodaja elektroničke glazbe) (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, Karlo Pavlović (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom „Lungo Mare“ (produkcija i prodaja elektroničke glazbe) (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

LITERATURA

Internet izvori:

[1] Berghain: The Secretive, Sex-Fueled World of Techno's Coolest Club (Rolling Stone)
Napisao Thomas Rogers, objavljeno 06.02.2014., pristupljeno 09.08.2020.

<https://www.rollingstone.com/culture/culture-news/berghain-the-secretive-sex-fueled-world-of-technos-coolest-club-111396/>

[2] Intervju: Petar Dundov (Klubska Scena)
objavljeno 07.11.2014., pristupljeno 11.08.2020.

<https://www.klubskascena.hr/scena/intervju/petar-dundov-i-dixon-zajedno-ove-nedjelje-07112014>

[3] Doajen klupske scene DJ Felver zagrijao atmosferu u vašim domovima (showbuzz, dnevnik.hr)

napisao V.B., objavljeno 16.05.2020., pristupljeno 11.08.2020.

<https://dnevnik.hr/showbuzz/clubzone/dj-marijan-felver-otkrio-nam-je-sve-o-pocecima-svoje-bogate-karijere---605187.html>

[4] Intervju: Kristijan Molnar: U all najterima imaš dovoljno vremena da zagriješ ljude, ali i sebe (Klubska Scena)

objavljeno 07.04.2018., pristupljeno 11.08.2020

<https://www.klubskascena.hr/scena/intervju/kristijan-molnar-u-all-najterima-imas-dovoljno-vremena-da-zagrijes-ljude-ali-i-sebe-07042018>

[5] (EN) Vladimir Ivkovic: „Ambitions Are Toxic” (El Hype)

objavljeno 16.09.2010., pristupljeno 12.08.2020.

<https://elhype.com/vladimir-ivkovic-ambitions-are-toxic/>

[6] Dixon: Music is an island (SSENSE)

napisao Timo Feldhaus , pristupljeno 12.08.2020.

<https://www.ssense.com/en-us/editorial/music/dixon-music-is-an-island>

[7] The State Of Drugs In Electronic Music (National Rehabs Directory)

posljedni put obrađeno 04.11.2019., pristupljeno 14.08.2020.

<https://www.rehabs.com/blog/the-state-of-drugs-in-electronic-music/>

[8] Electronic Dance Music's Love Affair With Ecstasy: A History (The Atlantic)

napisao P. Nash Jenkins, objavljeno 20.09.2013, pristupljeno 15.08.2020.

<https://www.theatlantic.com/health/archive/2013/09/electronic-dance-music-s-love-affair-with-ecstasy-a-history/279815/>

[9] 10 Essential Innervations Tracks (Mixmag)

napisao Patrick Hinton, objavljeno 18.09.2015, pristupljeno 16.08.2020

<https://mixmag.net/feature/10-essential-innervations-tracks>

[10] Fifteen Questions With Jennifer Cardini, Mixing Without Shame (Fifteen Questions)

<https://15questions.net/interview/fifteen-questions-interview-jennifer-cardini/page-1/>

[11] INTERVIEW Moscoman (Torture The Artist)

objavljeno 03.05.2017., pristupljeno 16.08.2020

<https://torturetheartist.net/2017/05/03/interview-moscoman/>

[12] INTERVIEW Benjamin Fröhlich (Torture The Artist)

objavljeno 03.07.2017., pristupljeno 17.08.2020.

<https://torturetheartist.net/2017/03/07/interview-benjamin-frohlich/>

[13] INTERVIEW, In conversation with John Talabot (Dekmantel)

napisao Theo Kotz, pristupljeno 18.08.2020.

<https://dekmantel.com/editorial/interview-john-talabot>

[14] How To Send Demos To Record Labels (DJ TECHTOOLS)

napisao Daniel Sokolovskiy, objavljeno 12.10.2016., pristupljeno 20.8.2020.

[15] The unconventional guide to getting signed by a record label (Heroic Academy)
napisao Budi Voogt, objavljeno 31.12.2019., pristupljeno 20.8.2020.

<https://heroic.academy/unconventional-guide-getting-signed-record-label/>

[16] 4 Steps to Digital Audio Workstation Mastery (Renegade Producer)
pristupljeno 21.08.2020.

<https://www.renegadeproducer.com/digital-audio-workstation.html>

[17] How to Create a Song Using Ableton (Instructable Circuits)
napisao Rudiniho, pristupljeno 22.08.2020.

<https://www.instructables.com/id/How-to-create-a-song-using-Ableton/>

[18] Sending demos to record labels as an „unsigned” artist—an online experiment (PHEEK MIX & MASTERING)

objavljeno 23.07.2019., pristupljeno 25.08.2020.

<https://audioservices.studio/blog/sending-demos-record-labels-unsigned-experiment>

[19] Duke Ellington > Quotes > Quotable Quote (goodreads)
pristupljeno 25.08.2020.

<https://www.goodreads.com/quotes/170996-if-it-sounds-good-it-is-good>

[20] Mixing & Mastering Electronic Music in 2020 (HYPERBITS)
pristupljeno 28.8.2020.

<https://hyperbitmusic.com/mixing-mastering-electronic-music/>

[21] Resolutions 2020: How To Develop Your Own Signature Sound (Telekom Electronic Beats)

napisao Andreas Richter, objavljeno 01.24.2020., pristupljeno 30.8.2020.

<https://www.electronicbeats.net/resolutions-2020-signature-sound-ziur-perel-johannes-albert/?fbclid=IwAR3C-th7tBgIgoH6LK-8U-DkrxJDOog50Nn2m8NY2ea-jtXSBMPl89U13Pc>

[22] INTERVJU Theus Mago: „Šporki disko”, što je to? Zvuči izvrsno!
objavljeno 15.11.2019., pristupljeno 30.8.2020.

<http://www.ratcat.hr/intervju-theus-mago-sporki-disko-sto-je-to-zvuci-izvrsno/>

POPIS SLIKA

Slika 1 - Juan Maclean

izvor:

<https://lh3.googleusercontent.com/proxy/V4GStWvtLuGqaCqS1LLXvtkaF7WmZrUm9HKTY9Xy8GT8lbEecVX0YZv652kUxqCsmwwJM4JIRNp1jErcOk1GmkudGT2IjHRs6MKNexS4Ms5nZw3aUtjnPeEXeEijVXQsbitV1pck98ddDEav>

Slika 2 - Roman Flügel

izvor:

<https://cdn.mos.cms.futurecdn.net/oKK5uSZGUM74FjoMWnKKfR-1200-80.jpg>

Slika 3 - Âme

izvor:

[https://img.discogs.com/8tIl8YRerphOs74HpiPX_KBqNsc=/600x418/smart/filters:strip_icc\(\):format\(jpeg\):mode_rgb\(\):quality\(90\)/discogs-images/A-21735-1517673217-7029.jpeg.jpg](https://img.discogs.com/8tIl8YRerphOs74HpiPX_KBqNsc=/600x418/smart/filters:strip_icc():format(jpeg):mode_rgb():quality(90)/discogs-images/A-21735-1517673217-7029.jpeg.jpg)

Slika 4 - Klub „Aquarius” u Zagrebu

izvor:

<https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/18/2f/95/cf/dsc2984-large.jpg>

Slika 5 - Petar Dundov

izvor:

<https://seasplash-festival.com/wp-content/uploads/2019/02/Petar-Dundov-u-Kotacu.jpg>

Slika 6 - Marijan Felver

izvor:

<https://www.ratcat.hr/wp-content/uploads/2020/01/felver.jpg>

Slika 7 - Kristijan Molnar

izvor:

<https://secureservercdn.net/166.62.107.55/bv1.0eb.myftpupload.com/wp-content/uploads/2015/04/Kristijan-Molnar- Maiko-Sakura-Photography.jpg>

Slika 8 - Coeus

izvor:

https://www.exitfest.org/wp-content/uploads/2020/06/klot_Coeus-1000x560.jpg

Slika 9 - Vladimir Ivković

izvor: <https://www.electronicbeats.net/app/uploads/2018/06/vlad-ivkovic.jpg>

Slika 10 - Jennifer Cardini

izvor: https://15questions.net/site_media/2015/7/fifteen-questions-interview-jennifer-cardini-958.jpg

Slika 11 - Innervisions logo

izvor: <https://i2.sndcdn.com/avatars-Ws2hByh4k1tnZzMc-mVoEEw-t500x500.jpg>

Slika 24 - Benjamin Fröhlich

izvor: https://i0.wp.com/tunesandwings.com/wp-content/uploads/2019/05/tuneswings_Benjamin_Fr%C3%B6hlich_Permanent_Vacation.jpg?resize=720%2C426&ssl=1

Slika 13 - Permanent Vacation Logo

izvor: https://perm-vac.com/wp-content/uploads/2018/08/PERMVAC_1950x500.png

Slika 14 - John Talabot

izvor: https://sonar.es/system/attached_images/20093/medium/j-talabot.jpg?1513247911

Slika 15 - Hivern Discs logo

izvor: <https://media.timeout.com/images/105324988/630/472/image.jpg>

Slika 16 - Disco Halal logo

izvor: https://f4.bcbits.com/img/0017184278_10.jpg

Slika 17 - Cover za Lungo Mare

izvor: <https://geo-media.beatport.com/image/1d15c508-e29d-4092-ab1d-7c92ef0d9e56.jpg>

Slika 18 - Soundcloud stats prikaz

izvor: https://help.soundcloud.com/hc/article_attachments/360003476114/hc-stats-main-graph_1.gif

Slika 19 - Ableton Live 10 sučelje

izvor: https://www.sonarscope.hr/shop/wp-content/uploads/2018/11/4_L10.1_web_72dpi.jpg?x50627

Slika 20 - Logic Pro sučelje

izvor: <https://musicianonamission.com/wp-content/uploads/2019/02/logic-pro-x-10-3-screenshot-1200x751.jpg>

Slika 21 - Perel

izvor: <https://xlr8r.com/wp-content/uploads/2019/06/screen-shot-2017-12-04-at-172325.png>

Slika 22 - Johannes Albert

izvor: <https://geo-static.traxsource.com/files/artists/19377.jpg>

Slika 23 - Ziúr

izvor: <https://ichef.bbci.co.uk/images/ic/1200x675/p0830cd6.jpg>